

Numărul 36.

Oradea-mare 7/20 septembrie 1903.

Anul XXXIX

pare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Pe drumuri lungi.

*Și iată m'am urcat la voi din vale,
Pe drumuri lungi, de alții nebătute;
Din miile de căști necunoscute,
Află-voiă oare pragul casei tale?*

*Și me opresc. E ceasul doșprezece.
Pe cerul instelat e lună plină.
Acesta e, acum de am vre o vină,
Ucide-me căci viața nu măl trece.*

*Cum întru lin în luminata casă,
Colo 'ntr'un colț ved teancuri de gazete...
Aicea ești — me rađam de-un părete,
Tu și cu el scriind lucrăți la masă.*

*El nu me vede, par că nu me șcie,
Dar tu tot bun tot sfânt ești — tot tu țară,
Viț cătră mine galbin ca de ceară
Și me cuprinđi, pe nume-mi zici: „Marie!”*

*Mă las la tine 'n brațe ca acasă,
Pe drumuri lungi, de alții nebătute,
Te-am regăsit, te am în veți perđute.
A 'nmărmurit Fidelio la masă.*

*În casă-ț pace și afară-ț lună.
Adorm, cu mine doarme toată firea.
Adormi și tu, să-ți perđi și tu simțirea,
Să nu măl șcim că toate sânt mincună!*

septembrie 1903.

Maria Cunțanu.

Teatrul Național.

— Conferență făcută la adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român, ținută la Sebeșul-săseșc. —

(Fine.)

Alecsandri a scris poezii frumoase, a scris drame și comedii, a cântat vitejia armelor române, tot atâte merite neperitoare, cari îi asigură nemurirea; dar fără îndoială cel mai mare merit al lui Alecsandri este, că a readus devoltarea literaturii românești la bazele sale firești.

Cu Vasile Alecsandri se începe la noi adevărata renaștere a literaturii naționale. Și este incommensurabil avântul ce l-a luat literatura națională română de la Alecsandri încoace. Eminescu, Vlăhuță, Coșbuc, nici măcar imagină nu se pot fără de Alecsandri ca premergător și totodată far conducător.

Toate genurile literare au luat avânt, numai teatrul a ramas părăginit.

Tesaurul ce zace în poporul nostru e și astăzi ascuns, nimeni nu l-a ridicat încă. De aceea și e mișcarea teatrală la noi, atât dincoace cât și dincolo de Carpați, încă în anii copilăriei.

Aici stăm încă și astăzi, în epoca fatală a imitațiunii și localisării.

Adevărat, că avem chiar și de la Alecsandri o literatură bogată dramatică, dar pentru a o apreția trebuie să o înțelegem.

Alecsandri, când eră în puterea creațiunii poetice, n'a avut pretenția să creeze teatrul național în accepția sa adevărată, nici nu sosise încă timpul pentru aceasta problemă importantă. Alecsandri a încetățenit la noi după Francezi vovedilul, nu atât ca gen de artă dramatică, cât mai ales ca piesă potrivită pentru a glorifică tot ce e românesc și a combate tot ce e străin. Pentru Alecsandri, la scrierea vovedilurilor sale nu a fost decidător principiul

de artă, ci tendența națională politică și socială de a scăpa societatea românească de jugul străinismului și a reinvia în sufletele ascultătorilor mândria națională.

Ar fi un obiect multămitor de studiu a apretia pe rând toate vodevilurile și comediile lui Alecsandri de pe timpul floarei producțiunii sale, din acest punct de vedere, după părerea mea, singurul punct de vedere corect la apretierea producțiunii dramatice a lui Alecsandri.

La sfârșitul producțiunii sale poetice a trecut Alecsandri și la drama în stil mare, dar direcție definitivă n'a reușit să creeze, de-o parte că-i trecuse vremea, de altă parte că și cu aceste piese a intenționat mai mult să invedereze legătura intimă între Roma și Români, să glorifice gloria străbunilor și să combată străinismul și străinii; tendențe laudabile, cari nici astăzi nu au pierdut din actualitate.

Dintre toți autorii noștri dramatici singur Caragiale a căutat poporul în intimitățile vieții sale sufletești, dar și Caragiale a avut mai mult noroc cu zeflemisarea ciudățeniilor vieții burgheze înfrigate în mare pripă în România, decât cu creațiunea dramatică a vieții poporului.

Dar ce să lungim vorba, n'avem încă teatru național în plina accepție a cuvântului. Iei-colea se observă încercări timide, cari înse așa cum apar tot așa și dispar, fiind că — și aici în parte e vinovat și publicul român — nime nu încuragiază în mod eficace teatrul român național.

Me opresc aici pentru că nu vreau să trec în revistă critică factori, asupra cărora nu este oportun a ne pronunța aici și cu această ocaziune.

N'avem încă teatru național în plina accepție a cuvântului... dar trebuie să avem!

Foarte corect a zis ilustrul nostru president, dl Iosif Vulcan, în magistralul său discurs inaugural de astăzi, că teatrul național e o condiție de existență pentru poporul român.

Dar — precum am atins aceasta deja în introducerea acestei conferențe — limba teatrului nu e suficientă pentru a-i imprimă caracterul național, tocmai astfel precum limba nu e singurul — și în casuri excepționale nici chiar decisivul criteriu — pentru stabilirea caracterului național al unui popor.

Teatrul național trebuie să îmbrățișeze toate acele note distinctive, cari constituie în totalitatea lor fondul și conținutul concepțiunii de naționalitate.

Am merge prea departe dacă am căuta să definim conceptul acesta, atât de controversat astăzi — în urma confuziei de idei create de stările abnorme politice — dar cu toate acestea voi încerca să trec aici în revistă momentele principale.

Popoarele indogermane, majoritatea absolută a popoarelor Europei, sunt toate descendente ale unei individualități naționale preistorice deja bine definite, așa încât n'aveam nevoie a trece până la teoriile despre începutul începuturilor vieții omenești.

Poporul vechi indogerman și-a avut deja tezaurul său național bine definit, prin care se deosebea de celelalte ginți. Își avea credința sa, obiceiurile și datinele sale, limba sa. Știința de astăzi e deja în situația a reconstrui în contururi generale tabloul cultural al acestei seminții, din care s'au diferențiat cu timpul atâtea popoare, cari iarăși au dat naștere altora.

Străbunii noștri Români au adus deja cu sine din vatra veche indogermană un grad anumit de cultură și anumite deprinderi, pe cari dezvoltându-le mai departe conform împrejurărilor speciale geografice și climatice, precum și a trebuințelor de trai, între cari au ajuns, au stabilit — bine înțeles în mod spontan și inconștient — tipul și caracterul specific roman, cu limbă specială, datini speciale, prin cari de o parte se deosebiau de celelalte popoare indogermane și cari note distinctive de altă parte constituiau în totalitatea lor individualitatea națională specifică a străbunilor noștri Români.

Din poporul roman iarăși s'a diferențiat o serie de popoare, între cari și poporul nostru, care ne interesează în primul rând în cadrul acestei conferențe.

Capitalul fundamental al individualității noastre naționale îl constituie deci moștenirea romană, ce am adus-o cu noi pe aceste văi și plaiuri din patria străbună.

Dar acest capital nu e mort, ci o putere vie, care e în dezvoltare continuă și își are legile sale speciale de dezvoltare, acomodându-se de-o parte împrejurărilor specifice geografice și climatice, precum și trebuințelor schimbate de trai și de conservare, de altă parte asimilând din împrejurime totul ce i-a fost de trebuință pentru a se susține și apără între noile împrejurări, în cari a ajuns.

Astfel dispozițiunile fizice și psihice moștenite de la Români au câștigat forme și conținut nou, creând de-o parte tipul specific românesc, de altă parte caracterul specific românesc.

Mai de importanță e pentru noi resultanta dezvoltării speciale a dispozițiunilor sufletești, adică *caracterul specific românesc*, care se manifestă în modul special de cugetare și de simțire, al cărui depositar sunt datinele și obiceiurile noastre naționale și care se reoglindează în temperamentul național, în limba, muzica, literatura națională, precum și în aspirațiunile de viață ale poporului.

Toate aceste sunt note distinctive ale individualității naționale și teatrul trebuie să îmbrățișeze toate aceste, ori mai corect zis: *trebuie să resară din totalitatea acestora, pentru a deveni în strânsul înțeles al cuvântului teatru național.*

Nu numai limbă curată și dulce românească cerem de la teatrul național — de și deja aceasta e o problemă de extremă importanță în zilele grele ce trăim — ci reclamăm ca tezaurul nostru național moștenit și specific românesc să fie izvorul de inspirațiunii al artiștilor creatori, reclamăm să vedem temperamentul specific românesc, modul nostru național de simțire și gândire, cristalisat în piesele de artă, cerem ca aspirațiunile noastre generoase să transpire fiecare cuvânt rostit, fiecare vorbă și idee ce se propagă de pe scenă.

De gloria națională voim să ne încăldim, mândria națională voim să o întărim, aspirațiunile noastre voim să le resimțim, frământările noastre, atât cele din trecut cât și cele din prezent, voim să le vedem și înțelegem, invederate prin arta dumnezeiască a geniului creator și a artistului interpretător.

Teatrul nostru național trebuie să fie în toate fibrele sale specific românesc, numai românesc.

Numai astfel poate împlini înalta sa misiune, satisfăcând de-o parte o condițiune de existență națională a poporului, iar de altă parte dovedind lumii înaltele aptitudini artistice ale poporului nostru.

Și după ce poporul român a păstrat cu sânte-
nie avutul strămoșesc, toate notele distinctivă ale
individualității noastre naționale, nici teatrul nostru
național nu poate avea alt izvor de viață, decât po-
porul nostru cu toate ale sale.

Poporul, ca depositar al vieții noastre naționale,
este singura basă sigură pentru crearea teatrului
național.

De aceea, mulțumindu-ve pentru atențiunea
binevoitoare ce mi-ați acordat, strig artiștilor și poe-
ților noștri: „Lăsați pe streinî și imitarea lor! Dați
la o parte sarbedele localisări, cari prin haină ro-
mânească introduc duh străin în sufletul Român-
ului! Întoarceți-ve la popor! Inspirați-ve de creațiu-
nile lui naive dar sincere și pline de viață națională
și creați din elemente curat românești teatrul na-
țional românesc!”

Dr. Valeriu Branicea.

B l e s t e m u l .

— Tragedie. —

Trei acte în versuri.

(Urmare.)

LIA, cu dispreț.

Cum așa? Nu sunt icoană,
Înainte-mi să se plece
Ca 'n altar toți credincioșii!

JANI.

Dar te rog...

LIA.

O nu-î nevoie.

Eracli în timpul acesta a oprit pe Stroe și i-a vorbit încet

ERACLI.

Lio, cum te porți tu astăzi
Cu acei ce-mi vin în casă?
Aide-ți spun, — întinde mâna.

LIA, lui Jani.

Nu de voe ci cu sila!

ERACLI, furios, lui Stroe.

Ei! nu veți tu?... e 'ntuneric!
Ce? aștepți să-ți spun: „aprinde!”

LIA.

Tată.

ERACLI.

Ce! M'am săturat,
Om e el?...

LIA.

E om ca tine,
E bătrân și e rușine!

ERACLI.

Fac ce vrea și nu îngădui
Să-mi dai tu povețe, Lio!

Stroe a aprins luminările. Lia se uită trist la el. Stroe
vine să le așeze pe una din mesele din mijloc.

JANI, încet Liei.

Să ieși partea unei slugi...
Unui om de rînd ca Stroe!
Ești prea bună.

ERACLI, lin Stroe.

Ha! mai iute!

Veți, e masa pusă?...

Aparte.

Câne!

Stroe ese. Eracli îl urmează.

Scena VI.

LIA, JANI.

JANI.

O să-mi ierți să-ți spun că astăzi
Fac un vis frumos, stăpână.
Chipul alb al feței tale,
Ochi, buzele subțiri,
Mănuțele albe,
Mi-au dat daruri dintre-acelea
Cari ard adânc în suflet.
Nu trăesc măcar o clipă
Fără să te-am în gând întruna!
Plin mi-e sufletul de tine.
De aceea vin cucernic,
Să te rog s'ascuți de sclavul
Care-ar vrea pe veci să fie...

LIA, pare că nici nu-l aude. Ca și când ar fi singură în odaie,
urmărind un vis ce fuge, fredonează:

Mi-au spus rîndunelele

'N crâng,

C'adeseori stelele

Plâng!

JANI.

Îți vorbiam și... mi se pare
Că e crud din parte-ți...

LIA.

Crud?

Veți, me fură gânduri triste
Și de-aceea nici n'aud.
Uite-î noapte! și cu umbra
Ce se lasă peste toate
Întunericul pătrunde
Și în sufletul meu...

JANI.

Da?

Voiu fi mult mai scurt atuncea:
Soț voesc să-ți fiu pe viață.

LIA.

Când privești pe ceru-albastru
Rîndunele sburând,
Și cocori, — în lungi șiraguri
Părți din zare 'ntunecând,
Nu te 'ntrebi, acele paseri
Ce dor ele-or fi-aducînd?

JANI

Zici?

LIA.

Ar vrea prea mulți, ca ele
Să se piardă 'n zare-albastră,
Spre-alte locuri să se 'ndrume,
În câmpii, în munți, or unde
Șir de ani să pribegescă,
Dar în schimb, destinul vitreg,
Urma vieții lor s'o piardă,
Traiul plâns să nu le fie,
Nici țesut în suferinți!

JANI.
Nu 'nțeleg.
LIA.
Aș vrea departe
Ca o pasere să sbor,
Să me pierd în întuneric,
Asta-i singurul meu dor.

JANI.
Zici?
LIA.
Aș vrea să scap de moarte
Care 'n lanțuri me cuprinde!
Nu vęd soare 'n ea, nici stele,
Nici zimbiri, nici bucurie,
Nu zăresc măcar o floare
Cât de palidă și tristă...
Nu zăresc decât doar' lacrămă,
Zile negre de 'nchisoare,
Unde gândul sângerează
De dureri omoritoare!

JANI, voește să-i ia mâna.
Lio!

LIA.
Lasă, — și 'nțelege:
De boerul Jani, astăzi
Aș voi să fug departe.

JANI.
A! acesta-ți este gândul!
Și mi-l spui, așa în față!
Ride.
Lasă, lasă! Multe vęnturi
Trec și vijie 'n vęzduh!
Multe frunze risipite,
Sunt purtate de furtună
Și-apoi cad și putrețesc!
O să-ți vie alte gânduri,
O să bat' un vęnt mai blând,
Sau mai aspru, — după voe, —
Și-ai să scuturi rënd pe rënd,
Toată vrajba 'nveninată
Care 'ntuneo' al teü gând.

LIA.
Me ameninți?

JANI.
După voe!
Omu-i om! și el domneșce!
Când femeia-i vine 'n cale
Cu surisul blând pe buze,
El o ia frumos în brațe
Și-o sărută pe obraz.
Ii dă flori, îi spune basme
Și o culcă 'n pat de rose...
Dar când viperă s'arată,
O! atunci se schimbă vorba!

LIA.
Și?...
JANI.

Atât: mi-ești dată mie!
Tatăl teü așa voește,
Și așa va fi! — deci schimbă
Vrajba ta în graiu de inger!
Caută să dormi pe rose
Mângălată blând de mine.

Ești destul de înțeleaptă
Să pricepi cum merge lucrul.
Ia așa cum vine viața,
Nu cu țipete și lacrămă!
E mai bine să dai mâna
Decât capul teü să pleci!

LIA.
N'am să-l plec! și dacă soarta
Rea cum e, nu se îmbună,
Voiu luptă și în furtună!
N'am să fiu a ta... nu! nu!
Cât e lumea și pământul
Rëndunica n'o să doarmă
Într'un culb cu cucuvaea!

JANI, ride.
Tatăl teü o să te facă
Să 'ngenunchi la voia lui.
El mai bine decât tine
Știe unde-i fericirea.
N'ai să-i spui tu ce să facă,
Nici n'ai dreptul să i-o spui!
S'au audit voci afară. Ușa se deschide și apar Tudor,
Eracli urmați de Roxanda.

Scena VII.

LIA, JANI, ROXANDA, ERACLI, TUDOR.
ERACLI.

Deci la Iași --

TUDOR.

Zaveră mare!

ROXANDA.

Vii de-acolo?...
TUDOR.

Chiar de-acolo.

Către Lia, rece de tot.

Seara bună, Lio.

Merge de stringe cu multă căldură mâna lui Jani.
Roxanda merge lângă Lia și vorbesc împreună. Tudor
lui Jani și Eracli.

Iașul

E în cloacot! — Grecii noștri
Au luat în mâni cuțitul.
E grozav! Ve spun pe cinste!
Din Sculenți porni revolta,
Și-au pierit la turci mulțime!

ERACLI.

Bravo!

JANI.

Bravo! cât me bucur!

TUDOR.

Azi în Iași se căsăpeșce,
Și d'aci în toată țara.

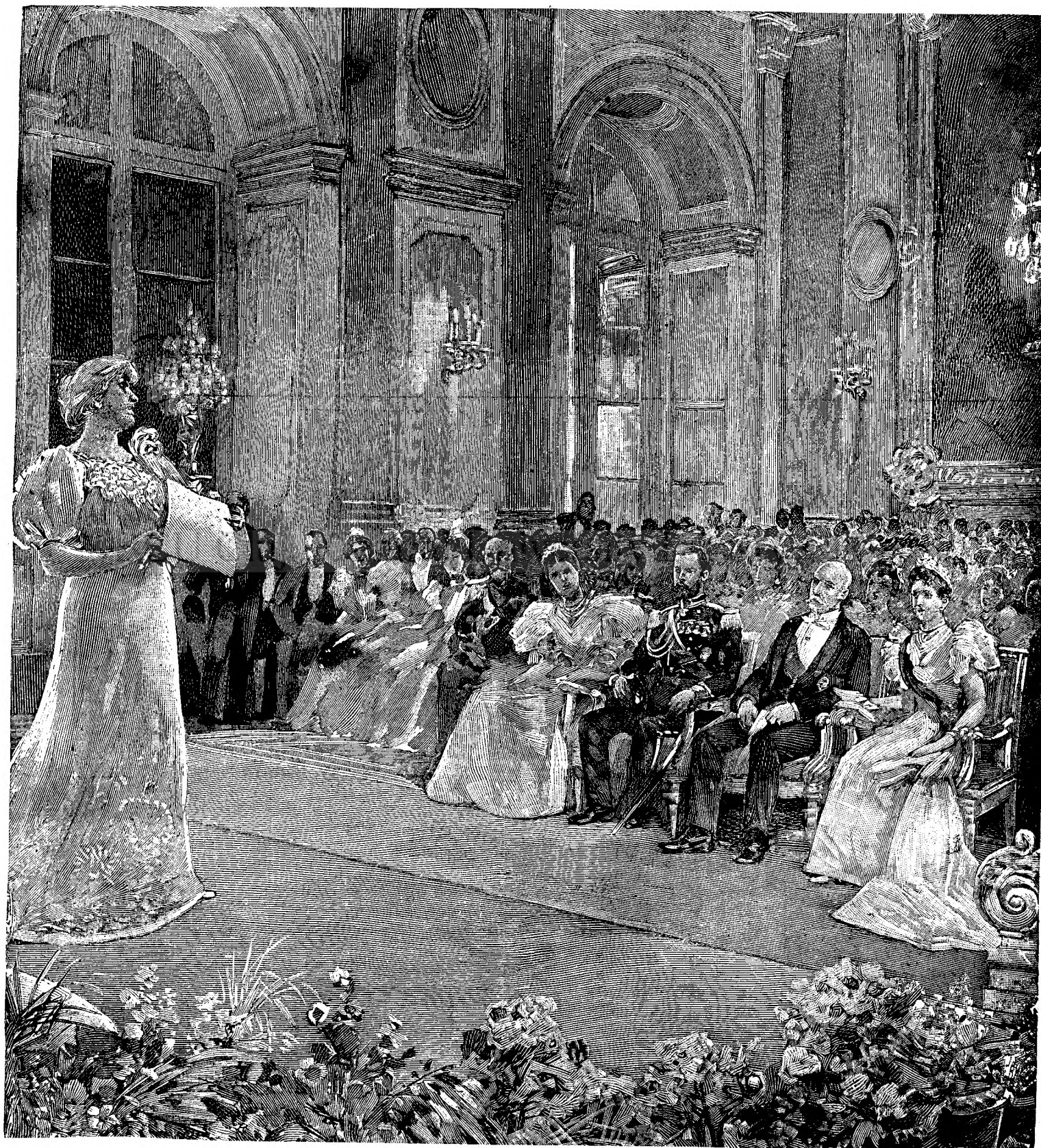
ERACLI, bucuos.

Tot ai noștri mai volnic.
A! trăiască eteria!

Lui Tudor,

Dară turcii, fiul meu,
Stău așa, făr' să se mișce?

(Va urmă.)

Un concert înaintea țarului.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —
(Urmare).

În acest sanctuar numai ewartii aveau dreptul de a intra, iar credincioșilor de rënd numai sub acea condiție se permitea intrarea, dacă li se lega mâinile și de cădea oarecare dintre aceștia, nu-i era iertat să se scoale până ce nu-l rădicau ewartii.

La poarta sanctuarului Athaulf și Alvamelda se puseră pe scaunul de gli alcătuit pentru acest scop, să aștepte pe Samanarich care intrase în sanctuar.

Peste puțin timp acesta se rentoarse cu o bucată de pănură albă în mâni, care întindându-o pe iarbă, aruncă pe ea niște bețe mici, în cari erau scobite diferite semne, și provocă pe Alvamelda să satisfacă dorinței lui Athaulf, căruia bătrânul ewart îi puse în prospect, că va primi șeiri sigure despre dispariția fiului său, și a cărui curiozitate nerăbdătoare își ajunse culmea prin aceasta promisiune.

Alvamelda ingenunchiă lângă pănura întinsă, și după ce îngână câteva cuvinte misterioase de vraj, își îndreptă spre cer privirea inspirată, rădică un bețișor și sărutându-l cu aer precepător la lumina lunei zise:

— Fericite Athaulf! zeii imi spun prin runele acestui bețișor, ca fiul tei Withimir nu e mort.

După aceea luând al bețișor, continuă:

„O femeie străină l-a sedus și l-a stricat prin violența uneltirii, să-și uite de datorica cu care era obligat miresei sale și părintelui său. Minteai lui obosită de vrajul acelei femei, nu e în stare să cunoască greșala pașului ce l-a făcut.

Aceasta descoperire scoase din fire pe Athaulf, care nu era aplicat să deie credemintă cuvintelor Alvameldei. Aceasta inse mai luă un bețișor și zise cu glas înalt:

— Athaulf! zeii cunosc durerea ee și-au deșteptat aceste descoperiri, de aceea nici nu se supără pentru necredința cu care le primești. Și ca să-ți dee probe despre favorul lor deosebit cu care-s aplicați către tine, îți dau a pricepe că Withimir se va mântui de vrajul acelei femei blăstămate. Runele nu-mi arată inse calea pe care să purcedem, ci me îndreaptă să-ți spun să rogi pe Samanarich să intrebe pe Wuotan să-i descopere unde e Withimir și ce trebuie să faci, ca acela să se rentoarne la tine. Am sfârșit!

Alvamelda se sculă din genunchi, împătură pănura și o dădu lui Samarich, care așteptă să fie rugat de către Athaulf a intra în sanctuar și a întreba pe Wuotan în sensul descoperirilor făcute de Alvamelda. Avea bătrânul intențiune de a face aceea și fără provocarea expresă a lui Athaulf, totuș voia să profiteze de ocaziunea binevenită de a stringe și mai mult legăturile de încredere slăbite deja de mult între el și principele Goților.

Nici nu se înșelase în aceasta așteptare, de oarece Athaulf îl rugă în termeni măgulitori să ceară sfatul zeului.

Sigur de reușita planului său, Samanarich, după ce spuse lui Athaulf să fie cu răbdare până va isprăvi ceremoniile cerute, intră în sanctuar.

Peste puțin timp ajunse la urechile lui Athaulf rinchezarea veselă a armăsarului sfânt, și crengile copacilor din sanctuar se clătinară în mod misterios.

Alvamelda ingenunchiă din nou și atinse cu fruntea pământul, făcând atent pe Athaulf să-i urmeze exemplul, de oare-ce Wuotan a ascultat rugăciunile ewartului și s'a prezentat.

Freametul crengilor de copaci creșea din clipă în clipă, până ce pe urmă se prefăcu în vuet asurzitor. Lui Athaulf i se pără că a audit de câteva ori glasul lui Samanarich... Atât de schimbat i se pără acest glas bine cunoscut, inchipuirea-i agitată de vuetul misterios atâta sublimitate descoperi în vibrarea lui particulară: încât el, bărbatul care a trecut prin mii de pericole de moarte, fără ca să fi cunoscut frica, simți în acel moment un fel de groază neexplicabilă, care îi paralisase membrele.

Timp îndelungat a zăcut ca beat în cea mai umilită poziție, cu fruntea lipită la pământ, până ce pe urmă îl deșteptă întrebarea lui Samanarich, care-s isprăvisse deja ceremoniile și eșise din sanctuar:

— Audit-ai, Athaulf, vuetul copacilor?

— Ar fi trebuit să-mi lipsească cu deseversire simțul auzului, ca să nu aud acel sgomot înfiorător — răspuse Athaulf tremurând încă.

Bătrânul privi mulțumit și cu aer triumfător pe sub genele sale stufoase la Athaulf, asupra căruia micile sale apucături avură atât de minunat efect.

— Veți vedea lucruri și mai minunate, principe!

— se mândri Samanarich. — Am însărcinarea din partea lui Wuotan să-ți comunic șeiri de tot importante. Am vedut, în estasl în care am fost răpit, pe fiul tei. El e în munți la Romani... L-am vedut cu ochii mei. Nu me rugă să-ți esplic modul, cum a fost aceasta cu putință, pentru că de ți-aș esplică zile întregi, totuș n'ai pricepe nimic. Bucură-te inse, Athaulf, că rentoarcerea fiului tei e cu putință încă. Uneltirile femeii violene, care a încălecat asupra lui, i-au schimbat firea și l-au împins să-și lapede credința strămoșească și să primească pe a ei. Dar eu totuș îl voi mântui, decumva dorești și tu aceasta! De sine se ntelege, că trebuie să ai absolută încredere în mine și să nu zădărnicești prin fapte pripite și nerumegate realizarea intențiunii mele.

— Dispune după cum vei afla de bine. În vești îți voi fi recunoscător pentru serviciul ce mi-l faci.

Samanarich primi angajamentul de a readuce pe Withimir sub acea condițiune, că Athaulf se va supune cu toată încrederea dispozițiilor ce va luă el. Acest mod de purcedere era consult și din aceea cauză, ca să nu se lătească în popor fama rușinoasă, că Withimir s'a lăpădat de dragul unei femei străine nu numai de mireasa sa, ci și de religia sa strămoșească. Aceasta slăbicieuna a fiului său ar fi jignit ambițiunea lui Athaulf și i-ar fi stricat mult bunului renume, de care se bucură la conaționalii sei. Sevărșită acțiunea în modul plănuir de espertul Samanarich, poporul se va mulțumi cu esplicările primite de la ewart, despre dispariția și rentoarcerea lui Withimir.

Cu toate că o perversă curiozitate îl împingea necontentit pe Athaulf să aștepte timpul când va vedea pe fiul său, totuș părăsise bărcul cel sfânt mulțumit încâtva, după ce Samanarich, ca răspuns la impetuoasele sale întrebări, îl făcuse atent la promisiunea ce o făcuse, că nu se va amestecă cu nimica în afacerea aceasta gingașă.

În poarta bărcului Athaulf se despărți de Samanarich, care porni în societatea Alvameldei către mulțimea sgomotoasă ce încungitură rugul lui Sigurd.

Pe când sosiră aici, ewarþii erau ocupați cu stringerea remășiților de cadavre, cari nu fuseseră mistuite de foc. Lângă movila de cenușă săpară o groapă adâncă, în care aruncară oasele arse de jumătate, preșerară aur și argint peste ele și le acoperiră cu țărână.

În urmă, Samanarich păși la căpătâiul mormântului și strigă cu glas mare :

— Auđiți, Goților, blăstemul meu ! Cel ce s'ar incumetă cu mâni sacrilege a se atinge de remășițile fericitului Sigurd ca să folosească oasele lui spre îmbetarea inamicilor, sau ca să descopere cu ele viitorul, fie acela blăstemat de mine ! N'aibă odihnă în aceasta viață nici odată, iar după moarte să fie lipsit de bucuriile din Walhalla zeilor ! Pe-deapsă din Hel să fie puțină pentru el, și să pățească ca Lokhi, pe care infrișatul Donar l-a legat cu mâțele fiilor sei proprii de o stâncă sdroburoasă și de-asupra lui a suspendat un verme urit, care în continuă picură venin ardător în fața lui !

În groaza generală ce cuprinse pe toți ascultătorii, nimene nu se află care ar fi mai avut de cugget să se atingă oare cândva de mormântul lui Sigurd.

Samanarich, mulțumit de efectul blăstemului său, se duse la altarul de peatră ce stătea în apropierea rugului ars, luă unul din capetele de taur grămădite pe acesta și întepându-l în vârful unei prăjini, îl implântă în movila de țărână rădicată de-asupra remășițelor lui Sigurd.

— Primește aceasta jertfă din lăsamântul lui Sigurd, eroule Wuotan ! — cuvântă bătrânul. — Cel ce ți-o ofereză prin mine, e vrednic să-l primești în ceata eroilor tei aleși, pe cari îi pregătești pentru lupta acelei îngrozitoare zile, când puterile infernale subjugate de tine și de soții tei dumnezeiești, rupându-și lanțurile, se vor răsvrăti în potriwa voastră. Privește din nălțimea tronului tei și convinge-te că poporul tei îți stă cu tot sufletul într'ajutor, ca aceasta zi de infrișată catastrofă să nu sosească în grabă. Naglfar-ul, luntrea puterilor distrugătoare, pe care și-o face din unghile acelor morți, cari au fost îngropați fără ca să li se tae unghile, nu va fi gata nici peste mii de ani, căci poporul tei nu îngroapă pe nime cu unghile netăiate ; frasinul cel sfânt Ygdrasil, nu se va cutremură, șerpele Midgard va înghiți încă mii de ani el însuși veninul ce-l pregătește pentru stricăciunea voastră, lupul Fenris-wolf și Lokhi cel afurisit vor geme încă seclii în legăturile lor, pentru că Goții păstrează cu sfințenie credința conjugală, ca spiritele cele rele să nu capete putere.

Pe rând, Samanarich implântă toate capetele de pe altar în giurul mormântului, apoi luând în mâni un vas plin de sânge din taurii junghiați pentru jertfe, cu conținutul lui stropi toată mulțimea și vasele de mâncare puse pe ȧrbă de servitori.

Mulțimea se aședă apoi la mâncat și Samanarich dădu ordin să golească căldările celea mari, în cari ewarþii au fert carnea taurilor de jertfă.

Puțin timp în urmă, ospetul degeneră în orgii uricioase și oamenii se apucară de joc.

Până la revărsatul zorilor fearele și paserile n'au avut odihnă de sunetul muzicii sëlbatice și de strigătele chiotitoare ce au conturbat în acea noapte senină măestoasa liniște a pădurii.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Călugărița.

(Din legendele și credințele Românilor despre insecte.)

În împărat avea o fată. Ea, ori și câți pețitori i-a venit, nu a vrut să se mărite. De aceea tată-so a dus-o la o mănăstire ca să o facă călugăriță. Fata nu se învoise de loc, dar la urma urmei s'a dus, cât de voie bună, cât de silă. După ce a intrat în mănăstire, celealalte maice se puseră cu buna pe lângă ea, ca să o mângăie, — ea înse nici că le băgă în seamă, nevoind a ascultă cuvintele lor.

Așă ș-a petrecut viața vreme de câteva luni, până la urmă aflară că ea, de aceea nu vorbește cu celealalte maice, că se iubiă cu dracu, care în toată noaptea veniă la ea și o ținea în povești.

Aflând celealalte maice de fapta ei cea nerușinată și păcătoasă, au ținut postul cel negru nouzeci și nouă de zile, de s'a ales de ea numai o gujulie ciudată, la care apoi i-au pus numele *călugăriță*. (Auđită în Bistrița.)

Cul. de

Theodor A. Bogdan,
invet. in Bistrița.

Doine și hore.

— Din Bihor. —

Cine dracu ș-o vėđut,
Floră 'nflorită de erī
Ș-o drăguță la doi verī.
Floră 'nflorită de rearți
Ș-o drăguță la doi frați.

Vai de mine, duce-m'aș
Cu oile la imaș,
Ziua-ș fi sătul de caș,
Cu oile 'n bătătura,
Seara-ș fi sătul de gură.

La Fântăna cea de doagă
Este-o fată mult se roagă:
— Ia-me badița pe mine,
Nu crepă inima 'n mine,
— Zo io fată te-oī luă,
Dacă tu li-i otrăvi
Pe frate-t-o cel mai mic,
Care-l chiamă Siminic,
Că se poartă 'n portu meu
Si umblă 'n umpletu meu,
Fișcură 'n fișcuro meu.
— Nu șciū bade ce-i otrava.
— Hai, fată, te-oī invetă:
La trupină la prădină
Este-o șerpoae galbină,
Din gură pare cură,
Din coadă verin picură.
Tine fată păharu
Și picură d'amaru.
Și frate-to își vine,
Ostenit și obosit,
Din coarnele plugului,
Din sunetu sbicului.
Tu-i inchină păharu,
De-ș bee d'amaru.
Be be be frătiūța meu
Vin roșu și marmanzeu,
Că dăst-am beut și eă.

Avram Igna.

SALON

Eminescu în Cernăuți.

Dl dr. Radu I. Sbiera publică sub titlul „Amintiri despre Eminescu“ în Almanachul Literar al întrunirii academice „Bucovina“ din Cernăuți, despre care vorbim mai la vale în rubrica „Literatură“, niște date foarte interesante și prețioase din viața poetului, privitoare la petrecerea sa în Cernăuți, care n'a fost încă lămurită de ajuns.

Grație zelului de model al dlui dr. Radu I. Sbiera, care a resfoit toate registrele școlare și a consultat și unele persoane, cari au cunoscut pe Eminescu, fie ca profesori fie ca conșcolari ai lui, lacuna aceasta este binișor umplută, dându-ni-se acum informațiuni pozitive și amănunțite.

Este interesant să șcim pentru biografia lui Eminescu când a venit dânsul la Cernăuți, cât a stat acolo și ce studii a făcut, căci aici începe viața sa intelectuală, de aici a plecat cu visuri mari în sufletul său, de aici i-au isvorit inspirațiunile cari l-au ridicat în zenitul gloriei neperitoare.

Dl dr. Radu I. Sbiera răspunde la toate întrebările aceste. Și dacă informațiunea nu este totdeauna completă, nu dsa poartă vina, ci pedecile cari de multe ori i s'au pus în cale și anume lipsa unor amănunte cari i-au zădărnicit completarea lucrării.

Dornici să ținem în curent publicul nostru cetitor despre tot ce se scrie privitor la viața și activitatea marelui nostru poet, usăm de lucrarea ce ni se presintă cu atâta dragoste față de el și vom resumă în cele următoare datele principale ale cercetărilor constatate prin trênsa.

Voind a răspunde la întrebarea, când a venit Eminescu la Cernăuți și ce a studiat, dl dr. Radu I. Sbiera a resfoit înteiu cataloagele școlaelor din Cernăuți și a constatat că Eminescu (care atunci încă se numia Eminovici) a venit la Cernăuți în 1858 și a început să învețe în școala gr. or. numită pe vremea aceea „National-Haupt Schule“. Dânsul a frecventat a treia și a patra clasă a cursului primar de la septembrie 1858 și până 'n iulie 1860. La început i-a mers mai greu, necunoscând bine limba germană; cu timpul înse a făcut progrese atât de frumoase, încât la finea anului școlar 1858/9 fu clasificat al 15-lea între 72, iar în clasa a patra primară a obținut în amândouă semestrele o medie generală foarte bună, clasificat fiind la finea anului școlar 1860 al 5-lea între 82 de elevi.

În septembrie 1860 Eminescu trece în liceul i. r. din Cernăuți, unde îl aflăm până la april 1863. În primii doi ani a mers ca racul. În clasa primă a obținut în ambele semestre o medie generală bună, fiind clasificat în primul semestru al 11-lea între 69, iar în semestrul al 2-lea al 23-lea între 66. În clasa a doua primi atât în semestrul înteiu, cât și în al 2-lea o medie generală rea, clasificat fiind în cel dinteiu al 59-lea între 72, iar într'al doilea abia al

62 lea între 73. Astfel remase repetent în clasa a doua. Primul semestru al anului școlar următor (1862/3) îl încheiă în clasa a doua cu o medie generală bună, ca al 7-lea între 59 elevi; într'al doilea semestru înse, începând din 16 aprilie 1863, Eminescu n'a mai mers la școală. De aici înainte numele lui nu se mai află prin cataloagele liceului din Cernăuți.

Dl R. I. Sbiera publică și certificatele de studii ale lui Eminescu, scoase din cataloagele școlaelor gr. or. și ale liceului din Cernăuți, dând la fine și explicațiuni spre a le putea înțelege mai bine.

Dintre toate obiectele, ne spune dsa, îi plăcea mai tare limba română (în clasa II), istoria și geografia. Cel mai puțin seamănă să-i fi tînit limba latină și cu deosebire matematicile!

Un conșcolar al lui, profesorul Ilie Luția, spune că profesorul de istorie, Neubauer, fiind comod și vedând că Eminescu șcie așa de bine mitologia grecească, când avea să dea lecțiuni nouă, nu istorisiă singur, ci anunțându-se de obicei Eminescu, îl pune pe el de povestiă, ascultându l ceilalți elevi cu mare atențiune. Neubauer i-a și pus la finea anului nota cea mai bună.

De importanță mare pentru caracteristica lui Eminescu, ne mai spune dl dr. R. I. Sbiera, este faptul că dânsul ca băiet de 12 ani a primit la conduită nota de „guraliv“. Asta probează că numai mai târziu a devenit retras și gânditor.

Profesorul I. Sbiera, care a fost și al lui Eminescu, spune că acesta eră vioi, dar îndată-ce profesorul îi făcea vr'o observație, deodată deveniă liniștit, păstrând tăcere adâncă.

Notele din rubrica „atențiune“ arată, că atențiunea lui de obicei nu eră ațintită asupra obiectului ce se tractă în școală.

Când a venit Eminescu iarăș la Cernăuți, nu se șcie. La finea anului 1864 și la începutul anului 1865 petrecea acolo, studiând în particular, cu scopul de a da cândva în liceul de acolo un examen.

Predilecțiunea lui extraordinară pentru teatrul românesc l-a impedit să poată face examenul. Pe timpul acela, din 2/14 novembre 1864 și până la 9/21 martie 1865, petrecea la Cernăuți trupa dnei Fani Tardini. Eminescu umblă regulat la teatru. Părăsind trupa Cernăuțului în martie 1865, Eminescu s'a luat după dânsa prin Moldova, de unde tată-seu l-a readus la Cernăuți să-și continue studiile.

La 12/24 ianuarie 1866, la moartea lui Pumnul, se află iarăș în Cernăuți, unde a atras atențiunea generală prin elegia ce a scris cu prilejul acesta.

Tot de acolo, adaugăm noi, în acelaș an, la începutul lui februarie, a trimis redacției „Familiei“ primele poesii ale sale menite pentru publicitate, scriindu ne totodată că dânsul este numai de 16 ani. Vêrsta tineră a autorului, par că mai măriă frumuseța poesiilor. Încântat de ivirea unui talent mult promițelor, prim-redactorul revistei noastre a grăbit să le publice rënd pe rënd în „Familia“, salutând pe autorul lor prin o notă pusă la prima și schimbând numele „Eminovici“ cu care erau iscălite, cu acela de „Eminescu“, adoptat apoi și de tinerul poet.

Aședat de noi în Cernăuți, Eminescu iarăș studiă în particular, voind să dea examen și să treacă chiar maturitatea. Dar nici asta-dată n'a reușit. Fără să facă examenul, a părăsit Cernăuțul și Bucovina. Când? Nu se șcie.

Alesandru Roman.

Ziarul „Voința Națională” din București publică sub titlul acesta următoarea aprețiere de dl Ilarie Chendi :

În Sebeșul-săsesc, unde Societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc în Ardeal s-a ținut de curând adunarea generală, zac osămintele unui vrednic Român. Comitetul numitei societăți l-a încununat cu flori. Președintele, dl Iosif Vulcan, a rostit un discurs în amintirea aceluia, care i-a fost prieten și tovarăș, iar poporului un dascăl mare și luminător. Mulțimea, adunată din văile carpatine, s-a manifestat recunoștința față de Alesandru Roman.

Ací, în România liberă, vor fi prea puțin aceia cari știu ce a însemnat Roman pentru poporul român. Activitatea lui în sinul Academiei Române, unde fusese chemat încă din anul 1866, ca reprezentant (împreună cu dr. Iosif Hodoș) al Maramureșului, a fost prea puțin însemnată, încât să fi putut ajunge la vre-o popularitate. El n'a fost nici om de știință, ca să fi lăsat lucrări de valoare ca ceilalți filologi ardeleni, n'a fost nici scriitor de frunte, ei unul dintre acei bărbați de inimă, destul de culti și de cinstiți, cari merg totdeauna în fruntea unei mișcări, vecinic agitând și servind cauzele multiple ale societății.

În Ardeal n'a lipsit nici odată categoria aceasta de oameni de inițiativă. Printre dâșii este de pildă și dl Vulcan, care numai prin o stăruință de fer a putut să creieze o societate atât de importantă și s'o susție timp de patru decenii. Roman inse s'a ridicat de-asupra multora în calitatea lui de agitator, ca profesor, ziarist și deputat.

Abia terminase școala teologică din Oradea-mare, abia se inflăcărase de ideile mărețe, cari sguđuiașu poporul român în anul revoluționar, și el fu chemat să predea limba română la gimnaziul din Beiuș. Peste câțiva ani, după complectarea studiilor în Viena, trecu în aceeaș calitate la Oradea.

Pe atunci singurul poet cunoscut de tinerimea de-acolo era Mureșianu, și Roman a fost cel dintei dascăl, care a propus poezia în Bihor, stăruind asupra tuturor versificatorilor, de la Ienăchiță Văcărescu până la Sion.

În urma indemnurilor lui s'a pornit o viață literară, neobișnuită până atunci la Românii din Ungaria. A răsărit un șir de poetastri și prosatori, cari s'a grupat în societate și au tipărit antologii de „versuinți”, răspândite și astăzi în popor.

Valoare literară aceste „Culesiuni versuarie” și „Almanacuri naționale”, firește, nu au. Limba e ciudată. Fondul romantic e imitat. Din autorii cei mulți n'a reușit nici unul ca să-și asigure un nume în literatură, afară doar de Miron Pompiliu, care era printre dâșii. Ele sunt inse o dovadă de lungi și intinse preocupări literare. Nisuițele acelor tineri se pot vedea și din „prevorbitul” cărților, unde își exprimă dorința „ca prin prezentul fruct al tineretilor sa putem straplantă cultivarea limbei pînre numeroșii nostri romani”... Numai în almanacul din urmă, tipărit în 1867, se observă inse o licărire de talent și o îndrumare spre o limbă mai populară.

Roman însuș n'a tipărit multă literatură, doar câteva studii de filologie prin „Familia” din 1865 și

în alte ziare. Pe basa acestora a și fost chemat mai târziu la catedra de literatura română la universitatea din Budapesta. Se pusese inse în evidență ca ziarist. Și acesta era într'adevăr rolul lui de căpetenie.

De la 1861 până la 1866 serie la „Concordia”, ziarul politicianului român Sigismund Pap, iar la 1868 își întemeiază singur „Federațiunea”, pe care o redactează până la 1875, ajutat fiind de cei de frunte Români din Ungaria și chiar de cei din București, cu cari au întreținut legături politice.

Aici era în elementul său de agitator fără teamă. „Să bucinăm în toate zilele cauza naționalității noastre, până ce se va preface în sânge și în măduvă la toți fiii României. S'o audă popoarele culte ale Europei; să o cunoască de-a rostul aceia, cari se preface a nu o înțelege, ca în urmă puterea rigidă să cedeze puterei de drept și dreptate!”... Astfel își anunță programul „Federațiunei”, iar prin articolele lui incendiare găsim presărate versuri ca :

Sunt sătul de biruri grele
Și de plug și de lopată,
De ciocoi, de zeciuiete
Și de sapă lată...

Firește că lupta aceasta „cu disprețuirea pericolelor” i-a adus pe cap o grămadă de procese de presă, iar de la 18 ianuarie 1870 până în ianuarie 1871 a trebuit să guste — ca cel dintei ziarist român osândit — amarul temnițelor din Vaș. Articolul, pentru care a fost judecat, era un pronunțament în favorul autonomiei Ardealului și a redeschiderii dietei transilvane pe basa unei reprezentațiuni a tuturor naționalităților.

În vremea aceasta popularitatea lui Roman a crescut și în toate părțile resună o doină, — devenită mai pe urmă, prin substituire, „doina lui Lucaciș” — cu următoarea strofă la început :

Plânge miera prin păduri,
Robu-i Roman la Unguri,
Pentru sfânta dreptate,
Din care noi n'avem parte...

La 1873 se retrage din ziaristică și în acelaș timp din politică, după ce fusese deputat dietal în diferite perioade de legislațiune, în care calitate își spusese cuvântul său înțelept și violent în toate chestiunile culturale și politice.

De-aum conducerea politică o i-au bărbați mai tineri și vechea gardă de foști deputați se retrage aproape întreagă. Urmează lungul interval de politică de abținere, șirul de conferențe naționale, viața șgomotoasă a partidului național până la 1895, când ministrul Hieronymi îi dă lovitura de moarte. Al. Roman nu mai ia parte la toate aceste, ci trăește exclusiv pentru catedra sa universitară, prefăcend-o din catedră științifică în tribună națională, de unde caută să răspândească ideile pe cari le-a reprezentat.

Moare la 1897 în vârstă de 72 de ani, sărac ca ori-ce apostol și adorat de toți câți de la dâșul și-au însușit iubirea de neam.

Ch.

Ca să nu ruginească armele sașu alte scule de fer, se ia oțet de vin, se pisează usturoi și moaie în el. Se ung armele cu oțet și chiar de se vor udă cu apă, tot nu vor rugini.

L a c r ă m i l e.

Am cetit o apologie a lacrimilor foarte bună. Începe cu prima lacrimă care se strecoară printre pleoapele roșii ale copilului, apoi câștigând pe cetitor îl face să treacă prin toate fazele emoției, după cum durerea și desperarea, bucuria și fericirea ne fac să versăm lacrimi amare sau ușurătoare, și sfârșind cu aceste cuvinte: Dacă ai venit pe lume plângând pe când în giurul tei toți se veseliau, trăește astfel ca la moartea ta toți să plângă pe când tu senin și liniștit vei aștepta cu bucurie ultima oră de suferință.

Nu se dă uitării plânsul fetelor tinere pentru eroii de roman dar se vorbește cu prea multă insistență poate de lacrimile bărbaților versate lângă trupul neînsuflit al soțiilor lor, lacrimi reînuite apoi în ziua aniversării morții și însoțite de scene ca aceea a portretelor strinse pe inimă.

Oare cine își plânge femeia un an? Cine cade în așa zise exagerații? Dacă ai fost fericit în căsnicie, dacă sarmalele conjugale au fost totdeauna bune, golul lăsat de tovarășa vieții lor e așa de mare că după trei, șase sau zece luni se reînsoară.

Dacă ai trăit cu o Antipă, se resgândesc multă vreme înainte de a-ș lega capul a doua-oară și atunci cel mult dacă își varsă Lacrima-Cristi în paharul lor, în ziua aniversării desrobirii lor.

Sau simți zile întregi, luni și ani, aceeaș durere de a fi despărțit de ființa iubită și atunci ziua aniversară și nu poate mări intensitatea suferinței, sau te consolezi curând și atunci nici o aniversare nu mai poate aduce vre-o părere de rău în inimă.

Și fiind că se consideră singură femeia ca creatură falsă, trebuie să ve spui că într'o zi m'a degustat cu atât mai mult un bărbat care țipă așa de desnădăjduit că îți părea sfâșietor.

Boabe de lacrimi îi alunecă pe mustăți și nici una nu eră sinceră, nici una!

Eră sau comediant deseversit sau isteric — altă alternativă nu există.

Iris.

Adunarea de la Sebeș.

„Gazeta Transilvaniei“ a salutat adunarea din Sebeșul-săsesc a Societății pentru fond de teatru printr'un prim articol din care scoatem următoarele:

În ziua de Sf. Mărie se va întruni în Sebeș „Societatea pentru fondul de teatru român“ în adunare generală anuală.

De un sir de ani adunările acestei Societăți, care a fost întemeiată înainte cu 32 de ani în scopul de a auduna mijloacele de trebuință materiale pentru a înființa la noi un teatru român, sunt urmărite de publicul nostru român c'un interes atât mai viu, cu cât s'a manifestat și se manifestă în cercuri tot mai largi dorința, ca după ce fondul adunat reprezintă deja o sumă considerabilă, să se înceapă lucrarea pregătitoare pentru realizarea țintei finale a Societății.

Ultimele doue adunări generale, mulțămite în deosebi îngrijirei ce a dat-o acestei chestiuni importante comitetul Societății, au indicat direcțiunea pentru o asemenea activitate pregătitoare, iar adunarea

generală, ce se va întruni poimâne, va fi chemată a face cel dinteu pas pe drumul indicat. Ținând seama de împregiurări și de mijloace ea va avea să hotărească și să marcheze definitiv viitoarea activitate a Societății pentru a se apropia pas de pas de scopul ei sublim.

Toți, câți șcim să aprețiam marea însemnătate a promovării artei dramatice în sinul poporului nostru prin mediul dulcei noastre limbe românești, avem azi numai o singură dorință: ca hotăririle adunării generale din anul acesta să fie luate într'un ceas bun.

Propunerile pentru acțiunea pregătitoare nu lasă în circumstanțele date, nimic de dorit. Remâne numai ca publicul român — care prin reprezentațiile teatrale de diletanți tot mai numeroase, ce le aranjează prin toate ținuturile la diferite ocațiuni în scop de binefacere și-a pronunțat deja destul de tare dorul și înclinarea de a cultivă arta dramatică română — să îmbrățișeze cu însuflețire direcțiunea dată de Societate și să contribue cu putere la realizarea cât mai strălucită a programului de lucrare al acesteia. Și sântem siguri, că aceasta se va și întâmplă.

„Dacă activitatea noastră artistică va produce numai un grăunte de adevăr, lumea ne va observă și are să stea de vorbă cu noi, ca să ne putem afirmă idiomul“.

De cuvintele aceste, rostite de cătră vechiul președinte al Societății pentru fond de teatru român în discursul, cu care a deschis adunarea din vara trecută, ne aducem aminte, gândindu-ne la marel folos, ce va rezultă pentru poporul nostru dintr'o lucrare comună, sistematică pe terenul artei dramatice române seversită sub auspiciile și cu ajutorul Societății noastre pentru fond de teatru român.

Salutăm cu căldură și cu dragoste pe frații, cari se vor întruni poimâne la Sebeș în semnul propagării și a înfloririi artei române, și urăm ca lucrarea lor să fie cu spor și să aibă deplin succes!

LITERATURĂ.

Almanach Literar pe anul 1903. Sub acest titlu a apărut la Cernăuți un drăguț volum publicat de Întrunirea academică română „Bucovina“ din Cernăuți. După o prefață, în care se accentuază decădinta Bucovinei pe terenul cultural, Almanachul ne ofere: Aforisme de dr. Nico Țurcan, poesi naționale de Adrian Forgaci sub titlul cumulativ „De la Prut“, o tradiție poporală „Drăgoi și Cucu“ de S. Fl. Marian, poesi de P. Dulfu. Urmează patru scriori inedite de M. Eminescu, adresate părinților sei pe timpul când studiă la Viena și la Berlin; redacțiunea Almanachului le-a primit de la dl căpitan Heinrich Garveis de Döllizsturm din Cernăuți, al doile bărbat al dnei Aglaia n. Eminescu, sora poetului. Vin apoi Schițe din popor de Nico Cărăuș, Strofe de Ioan Popșior, Ziua și noaptea la popor de Elena Voronca, poesi de Filimon Taniac. Articolul cel mai prețios al volumului este de sigur cel intitulat: „Amintiri despre Eminescu“ de dr. Radu I. Sbiera din timpul petrecerii aceleia la Cernăuți, amintiri pe cari le resumăm în prim salonul nostru de acum. Apoi vine o novelă „Concertul“ de Adrian Forgaci. Volumul se încheie cu poesi de Sever Beuer Costineanul.

Cuprinsul acesta arată, că Almanachul ofere o lectură interesantă și chiar prețioasă. Menit a fi respândit prin cabinetele de lectură și prin societățile române din Bucovina, poate să-și reclame cu tot dreptul sprijinul publicului în cercuri și mai mari. Prețul 3 coroane.

Revistă românească în Maramureș. Aflăm cu bucurie, că în Maramureș, unde nu prea străbat revistele și ziarele românești, are să apară o nouă revistă românească. Aceasta, redactată de vicarul Tit Bud, va fi editată de Asociațiunea maramureșană pentru cultura poporului român de acolo. Va publica istoricul și mersul acestei Asociațiuni, precum și lucrări menite a promova scopurile Asociațiunii numite.

Un nou ziar socialist în limba română. La Budapesta a apărut în limba română un nou ziar socialist, sub titlul „Adevărul” (Glasul Poporului). Redactorul responsabil se numește Aurel Cristea. Editor este partidul social-democrat din Ungaria.

TEATRU.

De la Teatrul Național din București. Afară de cele anunțate deja, s'aun mai presintat la direcțiunea Teatrului Național din București următoarele piese originale nou: „Vae Victis” de dna Sofia Nădejde; „De la oaste” de dl I. Bacalbașă; „Frații” de dl St. Petrica; „Blestemul” tragedie de dl Ludovic Daus care o publică întâiu în revista noastră; „Între frați” și „Pațaniile lui Samurache” de dl Moruzzi.

Concert și teatru în Câmpeni. Tinerimea studiosă din Câmpeni a aranjat la 29 august n. concert și reprezentație teatrală. Iată programa: 1, „Ziua a apus” serenadă de Popovici cor; 2, „Sărăcie lucie” comedie populară într'un act de Iosif Vulcan; 3, „Paserica trecătoare” de Costescu cor; 4, „Baba Anghelușă” canțonetă de V. Alecsandri. După teatru dans.

Serată declamatorică teatrală în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia va aranjă luni, 21 septembrie n., în ziua de Sântă-Mărie o serată declamatorică-teatrală în sala cea mare de la otelul Europa. Se vor jucă piesele: „Neptul ea unchiu”, comedie în 3 acte, localisată din limba germană de N. Petra-Petrescu; „Pentru ce am ramas flăcău bătrân” monolog de Antoniu Pop; „Arvinte și Pepelea” comedie într'un act de V. Alecsandri. După teatru va urmă dans.

Musică, declamațiune și teatru în Brașovul-vechiu. Membrii corului bisericeii gr. or. române din Brașovul-vechiu vor aranjă duminică în 7/20 septembrie o petrecere populară cu musică, declamațiune și teatru. Programul: 1. Musică. 2. „Marș românesc” de Stunz, esecutat de membrii corului. 3. „Glasul unui Român”, poesie de Andrei Mureșianu, predată de dl C. Cârstea. 4. a, „Tot ț-am zis mândro”, cântec popular esecutat de membrii corului. b, „Suvenire de Mehadia”, solo de vioară. 5. „Cisla”, operetă comică de C. Porumbescu, esecutată de câțiva membrii din cor. 6. „Treii Doamne și toți trei”, poesie de G. Coșbuc, declamată de *.. „Vacanții”, comedie originală într'un act, de dna Maria Baiulescu. După producțiune urmează dans.

Concert și teatru în Mercina. Reuniunea de lectură și cântări din Mercina a aranjat la 15/28 august concert și teatru cu următorul program: 1, „Imnul frăției” cor mixt de C. G. Porumbescu; 2, „Brumărelul” cor mixt de I. Mureșianu; 3, „Cântecul străinetații” cor mixt de Vidu; 4, „Marșul lui Mihaiu” cor mixt de Vidu; 5, Trilog despre Iene, de M. Dragan; 6, „Hartă rezeșul” comedie într'un act de V. Alecsandri.

Reprezentație teatrală în Bucium-Șasa. Un grup de tineri a dat la 30 august n. în Bucium-Șasa o reprezentație teatrală. S'aun jucat piesele: „Treii doctori” localisată din limba germană de dna Virginia Vlaicu; s'a declamat „Noi vrem pământ” de Coșbuc și s'a predat monologul „Herșeu Boccegiul de V. Alecsandri.

MUSICĂ.

Concert în S.-Miclăușul-mare. La 8/21 septembrie, cu ocaziunea sfințirii bisericeii noue gr. or. române, corul vocal sub conducerea dlui Atanasiu Lipovan va da în Săn-Miclăușul-mare concert în sala otelului „Vulturul negru”. Program: 1. „Resunet de la Crișana” de I. Vidu, cvartet. 2. „O seară în reuniunea de cântări din Ștregăreșei”, scenă comică cântată de: A. Lipovan, A. Buneiū, V. Băbău, I. Ioanovici și I. Buneiū, acompaniat la pian de G. Jeck. iun. 3. „Dorul meu” de I. Mureșan, cvartet. 4. „Patria rândunelelor” de Masini, duet cântat de A. Lipovan, P. Raica, acompaniat la pian de Viorica Oprean și în viole de A. Raica și I. Toconiță. 5. „Resunetul Ardealului” de I. Vidu, cvartet. 6. „Durerea săteanului” de N. Constantinescu, solo cântată de A. Lipovan, acompaniat la pian de Jeck. iun. 7. „Brumărelul” de I. Mureșan, cvartet cu soli și acomp. de orchestră.

Concert în Recița-montană. Reuniunea română de cântări și musică din Recița-montană aranjează în 20 septembrie n., cu ocaziunea introducerii noului paroc gr. or. Ioan Popovici concert. Programa: 1, Podolean: „Imn de serbare”, cor mixt. 2. Musicescu: „1. Concert bisericesc”, cor mixt. 3. Dima: „Hora”. cor mixt, cu acompaniament de orchestră. 4. Vidu: „Pui de lei”, cor mixt, cu acompaniament de orchestră. 5. Musicescu: „La riul Vavilonului”, cor mixt cu soli. 6. Vidu: „Resunetul Ardealului”, cor mixt cu solo de mezzo-sopran și acompaniat de orchestră. 7. Costescu: „Urare”, cor mixt cu acompaniament de orchestră. 8. Vidu: „Ștefan și Dunărea” cor mixt cu soli și acompaniament de orchestră. Începutul seara la 8 ore. După producțiune, dans.

Concert în Alibunar. Corul român gr. or. din Alibunar a aranjat la 17/30 august, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Panciova al Asociațiunii, un concert popular, în care s'aun cântat coruri de Musicescu și Vidu.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

În Pr. Ssa mitropolitul Ioan Mațianu în visitațiune canonică. Săptămăna viitoare, În Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu va face visitațiune canonică la marginile extreme ale arhiepiscopiei sale, în valea de sus a Mureșului. Cu asta ocaziune va sfinți doue bisericeii: la 8/21 l. c. cea din Toplița-română, la 10/23 l. c. cea din Idicel.

Pastorală episcopului dr. Demetriu Radu. Pr. Ssa dr. Demetriu Radu, noul episcop gr. cat. român de Oradea-mare, a adresat cu datul de 24 august primul său circular către întreg clerul diecesan. Ca formă, noul circular se deosebește de cele de până acumina din aula episcopescă de aici, prin o bună limbă românească și prin introducerea ortografiei cu sedile. Ca fond conține istoricul transferării Pr. Ssale de la Lugoj la Oradea-mare, instalarea făcută în 16 august an. c., primul consistoriu plenar, în care a numit vicar general pe canonicul-abate dr. Augustin Lauran; apoi aduce mulțumiri tuturor care l-au felicitat și au participat la instalare. În fine încheie astfel: „Conștiință sunt la urmă, Venerați frați, de mărimea răspundabilității și de mulțimea greutăților, cari ca și o mare povară vor apăsă zilnic slabi umerii mei; dar me nutrește speranța, că Bunul Dumnezeu se va îndura a da întărire neputințelor mele, — și tot atunci puternică imi este și incredințarea, că voi toți prin frățească, leală și promptă colucrare veți spriginii și incuragii sfertările mele ce me voit silii a le desfășura cu gând bun și cu devotament nețermurit pentru menținerea, desvoltarea și înflorirea feluritelor noastre aședăminte diecesane, adică pentru și întru împlinirea marilor și multelor mele datorințe pastorale. Iar darul Domnului să fie cu noi cu toți!”

Consacrarea episcopului dr. Vasiliu Hossu se va face în Blaj la 8/21 septembrie n., adică la Sântă Mărie mică. Instalarea la Lugoj va urmă în duminica viitoare.

Protopresbiter nou în Trei-Scaune a fost numit de către consistorul plenar archidiecesan din Sibiiu părintele Constantin Dimian, administratorul de până acumina.

Nou profesor seminarial. Consistoriul archidiecesan din Sibiiu a numit profesor seminarial pe dl dr. Aurel Crăctunescu, absolvent al facultății teologice din Cernăuți, trimis acolo din diecesa Aradului.

Sfințire de biserică în Sân-Miclăușul-mare. La 8/21 septembrie se va sfinți în Sân-Miclăușul-mare noua biserică gr. or. română. Actul sfințirii se va îndeplini de însuș Pr. Ssa episcopul I. I. Papp al Aradului. În ziua aceea la orele 2 după miezăzi se va aranjă petrecere poporală în parcul orașului, iar seara se va da un concert despre care scriem în rubrica „Teatru”.

Stipendiile archidiecesane din Blaj. În consistoriul plenar archidiecesan din Blaj, ținut în luna trecută, s'a constatat că în anul școlar trecut au beneficiat de stipendiile administrate de capitolul de acolo 134 studenți, cari au primit 31.244 cor.

De la școala de fete a Asociațiunii. Comitetul central al Asociațiunii a numit pe dl dr. Ioan Borcia profesor la școala civilă de fete a Asociațiunii; tot acolo a numit profesoară pentru lucrul de mână pe dsoara Butean din Beinș. Ca putere didactică ajutătoare s'a mai angajat dsoara Bardosy.

Adunare de învățatori în Sân-Miclăușul-mare. Reuniunea învățătorilor de la școalele populare gr. or. române confesionale din protopresbiteratele: Timișoara, Belinț, Comloșul mare și Lipova se va întruni în adunare generală în Sân-Miclăușul-mare, la 7/20 septembrie sub presidiul dlui protopresbiter dr. Traian Putică, notar general dl Aurel Badescu.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Ioan Papp* avocat în Brad și dsoara *Veturia Bontescu* din Hațeg se vor cununa la 27 sept. n. — Dl *August Herbay* notar comunal în Veteșel, comitatul Hunedorii, s'a cunutat cu dsoara *Cornelia Pop Bota* din Alba-Iulia. — Dl *Cornel Popescu* și dsoara *Valentina Chiornita* s-au serbat cununia în 13 septembrie n. în Cuciulata, comitatul Făgăraș. — Dl *Iosif Popa*, absolvent de teologie al diecesei Lugoj și dsoara *Lucreția Boboca*, fiica protopopului gr. cat. din Vermeș, s'au logodit. — Dl dr. *Parteniu Barbu* din Sibiiu și dsoara *Mariora Pop* din Bocsig se vor cununa la 20 septembrie.

Gasele Gozdu. Cetim în „Poporul Român” din Budapesta: Cele trei case ale fundațiunii Gozdu din Budapesta sunt deja gata. Nainte de asta cu 5 luni s'au apucat de ele și au lucrat zidarii cu atâta iuțală, încât la 1 august n. odăile s'au și putut închiria. Aceste 7 case ale fundațiunii Gozdu (că patru erau gata din anul trecut) sunt fără păreche în Budapesta. Poarta principală e în strada Király și lumea trece pe sub toate șapte casele ca și pe sub un tunel, până ajunge în strada Dob unde e ceaialtă poartă. Casele sunt zidite cu 3 etaje iar în parteer sunt numai dughianuri așa, că trecând printre șirul de dughianuri și se pare că ești într'un tîrg. Și se uită străinii la casa asta românească imboldindu-și ochii și întrebând, că oare ale cui sunt, saū, că cine a fost Gozdu acela. Iar noi Români, nu trebuie să uităm în viața noastră de marele Gozdu, carele a făcut așa un serviciu națiunii noastre ca altu nime în aceasta țară. Din averea lui, din venitul caselor acestora vor fi sprijiniți și în anul viitor 170 de tineri români, ca să poată învăța la școli înalte. Iar acești tineri au datoria, ca eșind din școală, să lucreze pentru bunăstarea și înaintarea poporului nostru. Dacă nu eră Gozdu, multă vreme trebuia să treacă până când am fi ajuns barem acolo unde suntem astăzi

Au murit: *Alexandru Filip*, fost comptabil la institutul de credit și economii „Economul” din Cluj, la 7 septembrie, în etate de 62 ani; — dr. *Ioan Mălaiu*, fost profesor în Năsăud, la 7 septembrie în etate de 63 ani; — *Ioan Tisu*, paroc gr. or. român în Tebea, la 4 septembrie n., în etate de 74 ani; — *Constantin Popovici-Bărcianu*, profesor de agricultură în retragere, în Orăștie, la 13 septembrie, în etate de 46 ani; — *Leontin Dragan*, profesor gimnasial în Năsăud, la 8 septembrie, în etate de 26 ani; — dr. *Lazar Șimon*, avocat în Ciocova, la 10 septembrie, în etate de 46 ani; — dr. *Alecsandru Popovici*, medic la Băile-Erculane, la 7 septembrie, n etate de 67 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. înainte. Înălț. S. Cruci, ev. Ioan c. 8, gl. 6, v. 4.

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou
Duminică	7 M. Sozont	20 Eustatie
Luni	8 (7) Naș. Mariei	21 Mateiu
Marti	9 Ț Ioachim și Ana	22 Mauriciu
Mercuri	10 M. Minodora	23 Tecla
Joi	11 C. Teodora	24 Gerhard
Vineri	12 M. Autonom	25 Cleofas
Sămbătă	13 M. Cornelia Sut.	26 Ciprian

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)